בס"ד

"הדף היומי לתולדותינו"

יום ג', ז' באלול תשס"ד (24 באוגוסט)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"דע מאין באת...": העשור **הראשון** במאה **ה- 20:**
בעשור הראשון התאפיינה הארץ, והיישוב היהודי הקטן שבה, בעליות ומורדות – הן בשל סיבות פנימיות והן מטעמי חוץ.
השלטון הטורקי היה זמן רב בתהליך של ניוון, ועוצמת הקונסולים, נציגי המעצמות הגדולות, היתה כמעט בלתי-מוגבלת, במסגרת הסכמי הקפיטולציות [חוזה בין מדינות המקנה לנתיני מדינה מסויימת הגרים בתחומיה של ארץ אחרת – זכויות מיוחדות, כגון הזכות להישפט בפני שופטים משלהם, ולא בפני שופטים מאזרחי הארץ]. מהפכת "הטורקים הצעירים" לקראת סוף העשור, הבטיחה כביכול שינוי יסודי, אולם בפועל לא חלה בארץ תמורה של ממש, ועד מהרה חזרו הדברים למסלולם הרגיל. היישוב היהודי עבר בעשור זה תמורות יסודיות, **ואין דומה ראשיתו של העשור לסופו**. תחילתו של העשור לא בישרה טובות. בדיוק ביומו הראשון [ראש חודש שבט, 1 בינואר 1900] הסתיימה מעורבותו הישירה ותמיכתו המסיבית במושבות, של הברון רוטשילד. הוא העביר את הטיפול בהן ל**חברת יק"א**, שנתפשה – בניגוד לו – כעויינת למפעל ההתיישבות ואף כאנטי-ציונית [רוטשילד עצמו לא היה אוהד של הרצל וחזונו, אך הוא כן האמין בעיבוי ההתיישבות בארץ.]
פעילותה של חברת יק"א בשנים הראשונות של העשור, הוכיחה לכאורה כי החששות מפניה היו מוצדקות. החברה שמה את הדגש על יעילות כלכלית: היא חיסלה ענפים לא רווחיים, לא חששה מפיטורים ואף סייעה למובטלים, שאיבדו את מקומות עבודתם בשל צעדיה, לעזוב את הארץ, ר"ל. העובדה שכבר ב- 1901 החלה יק"א להרחיב את ההתיישבות, רכשה קרקעות והקימה גוש יישובים חדש בגליל התחתון – כאילו נסתרו מעיני בני הדור. ואף בני דורות מאוחרים יותר דנו את החברה בחומרה, שלא בצדק. לאמיתו של דבר, תרמה יק"א רבות לביסוסן של מושבות הברון. היא עשתה זאת ללא סנטימנטים, וחתכה בבשר החי ככל שמצאה לנחוץ. הברון עמד מאחוריה וסייע לה. בניגוד לפקידות הברון, היא העניקה אוטונומיה מירבית לאיכרים בניהול משבותיהם. עם זאת, ההתאוששות היתה איטית, ורק בחציו השני של העשור היא הורגשה בפועל.
בשנים הראשונות שרר, אפוא, משבר כלכלי וחברתי קשה ביישוב. הוא הוחמר כששורבב לתוכו משבר נוסף, שלידתו בהסתדרות הציונית הצעירה. הכוונה **לפרשת אוגנדה**. מאז 1897 היתה ארץ-ישראל נשוא ההתייחסות היחיד של התנועה הציונית בראשותו של בנימין זאב הרצל. הדבר השתנה ב- 1903. בשל מצוקות היהודים במזרח אירופה, חיפש הרצל פתרונות טריטוריאליים מחוץ לגבולות ארץ-ישראל, אך לא הרחק ממנה [חצי-האי סיני, קפריסין]. בעקבות הפוגרום **בקישנייב**, והגברת ההגירה היהודית ממזרח אירופה, אימץ הרצל הצעה בריטית ליישב את יהודי אירופה הסובלים, באוגנדה שבמזרח אפריקה, בבחינת "מקלט לילה", עד שיתאפשר לקבל צ'רטר (זכיון) על ארץ-ישראל.
מן הקונגרס הציוני ה- 6 בבאזל, לפני 101 שנה, ואילך, היתה התנועה הציונית נתונה במערבולת של ויכוחים ועימותים, בין מצדדי תכנית אוגנדה בראשות הרצל, לשולליה – מנחם אוסישקין ורוב מנהיגי הציונות הרוסית. הוויכוח הסוער הזה, שכמעט הביא לפילוג התנועה, התנהל במלוא התוקף גם בארץ-ישראל. כאן תמכו בהרצל וב'אוגנדיזם' אישים לא מעטים, וביניהם **אליעזר בן-יהודה** ואיכרים מן המושבות. [ההמשך, בע"ה, מחר]

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

בס"ד

"הדף היומי לתולדותינו"

יום ג', ז' באלול תשס"ד (24 באוגוסט)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

[ספר המאה]

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל